

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FIL

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S047

FIL.47.HR.R.K2.12

45254

12

Prazna stranica

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

U ovome dijelu ispita napišite esej slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Esej obvezatno napišite na list za čistopis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Ako pogriješite u pisanju, pogreške stavite u zagrade, precrtajte ih i stavite skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 3 prazne.

Filozofija

Esej

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedene tekstove. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Sloboda, odgovornost i društvena prisila**

Prvi tekst

(...) pojedinac nije odgovoran društvu za svoje postupke ako se ti postupci ne tiču nikoga drugoga osim njega sâmoga. Savjet, poduka, nagovor, te izbjegavanje ako ljudi misle da je to nužno za njihovo vlastito dobro, jedina su sredstva kojima društvo može opravdano izražavati svoju nesklonost ili neodobravanje prema njegovu ponašanju. Drugo, pojedinac je odgovoran za takve postupke koji su štetni interesima drugih, te ga se može podvrgnuti društvenim ili zakonskim kaznama, ako društvo misli da su one nužne za njegovu zaštitu.

(...) pojedinčeva djela mogu biti drugima štetna, svejedno koliko su zapravo dobra, a da ipak ne narušavaju nijedno od njihovih osnovnih prava. Iako se takva grešnika ne može kazniti po zakonu, opravdano je da ga kazni javno mišljenje. Čim nečije ponašanje samo dijelom šteti interesima ostalih, društvo ima pravo suditi mu, (...)

John Stuart Mill, *Izabrani politički spisi*

FIL IK-2 D-S047

01

Filozofija

Esej

Drugi tekst

(...) „Nitko me ne može prisiliti da budem sretan na njegov način”, rekao je Kant. Paternalizam je „najveći zamislivi despotizam” (...) U ime čega se ikada može opravdati prisiljavanje ljudi da čine ono što nisu htjeli ili na što nisu pristali? Jedino u ime neke vrijednosti koja je viša od njih. Ali ako su, kako je to smatrao Kant, sve vrijednosti učinjene onim što jesu pomoću slobodnih ljudskih činova, te ih se zove vrijednostima samo u mjeri u kojoj baš to i jesu, onda ne postoji nikakva vrijednost koja je viša od pojedinca. (...)

Svi oblici neovlaštenog uplitanja u život ljudskih bića, manipuliranje njima, oblikovanje ljudi protiv njihove volje prema vašem vlastitom modelu, svaka kontrola misli i uvjetovanje stoga jesu negiranje onoga u ljudima što ih čini ljudskim bićima, i što njihove vrijednosti uspostavlja kao krajnje. (...)

Isaiah Berlin, *Četiri eseja o ljudskoj slobodi*

FIL IK-2 D-S047

01

Filozofija

Esej

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „pojedinaac”, „društvo”, „vrijednost”, „paternalizam”, „odgovornost” i „sloboda i autonomija”.

1. Objasnite što prema Johnu Stuartu Millu čini granicu između slobode djelovanja pojedinca i njegove odgovornosti prema društvu.
2. Objasnite što je prema Isaiahu Berlinu najviša vrijednost u životu i zbog čega je paternalizam neopravdan.
3. Objasnite u kojim je slučajevima prema Johnu Stuartu Millu opravdano ograničavanje slobode pojedinca.
4. Objasnite zašto prema Isaiahu Berlinu nije dopustivo neovlašteno uplitanje u slobodu pojedinca.
5. Objasnite kako u društvu pomiriti ideju osobne slobode pojedinca i zahtjeve društva za vrijednim i dobrim načinima života.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. neovlaštenoga uplitanja društvenoga autoriteta u slobodu pojedinca
2. opravdanoga ograničavanja slobode pojedinca od strane institucija vlasti.

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

Prazna stranica

Prazna stranica

